

چگونه می توان با تحریف راهبرد جمهوری اسلامی در خصوص تحریم ها مقابله کرد؟

شروط ۹ ماده‌ای برجام؛ راه عاقلانه رفع تحریم

بالاخره رشد اقتصادی کشور در فصل اخیر مثبت شد و این نشان می‌دهد که فشارها تخلیه شده و مسیر خنثی سازی در حال جواب دادن است. البته مسلم است که رفع تحریم و شدت گرفتن صادرات و روابط مالی به افزایش این رشد بیش از پیش کمک می‌کند و می‌تواند آن را شکوفا سازد. با توجه به همین تفاسیر باید گفت به نظر می‌رسد راه سوم مدنظر رهبری، فراتر از چند دقیقه سخنرانی و استدلال اهداف، آورده‌های بزرگ‌تر و البته برخی ملاحظات و چارچوب‌ها را شامل می‌شود.

۹ جلوگیری از جافتادن یک دوقطبی کاذب

همچنان که پیش تر گفته بودیم حذف شدن یک دوقطبی کاذب در سیاست خارجی ماندن آن چیزی که در سال ۹۲ و ایام پس از آن شکل گرفت می‌تواند ضربه بزرگی به کشور وارد کرده و یک انشقاق جدی میان مردم ایجاد کند. «فرهیختگان» قبلاً گفته بود که مساله مذاکره یا عدم مذاکره و دوقطبی‌های این چنینی در سیاست خارجی به هیچ عنوان اصیل نبوده و تنها یک مواجهه اشتباه و بیپه‌وده است. حالا سخنرانی رهبر انقلاب پیشاپیش و قبل از فرارسیدن یک موعد مهم همچون انتخابات ریاست جمهوری یک آسیب سیاسی- اجتماعی قابل توجه را از پیش روی کشور برداشت و اجازه نداد در داخل کشور چالش‌های اشتباهی براساس یک مساله دروغین ایجاد شود. علاوه بر این نکته، مساله وحدت و هماهنگی همان وجهی است که در دعوت مسئولان کشور به گفت‌وگو و همکاری پیش از هر مساله‌ای دیگر از جمله مواجهه با رقیب خارجی در سخنرانی هفته گذشته مقام معظم رهبری جداگانه مورد تأکید قرار گرفت و سران قوا از هرگونه دوری و اختلاف انذار داده شدند.

۹ جریان تحریف و سخنرانی استراتژیک رهبری

توضیحی که پیش تر ارائه شد البته موید این نیست که حالا تمامی اختلافات برطرف شده و هر دو گروه یاد شده تصمیم گرفته‌اند از مسیر یک طرفه خود برگردند، چرا که تنها چند ساعت بعد از سخنان رهبر انقلاب نوع نگاه‌ها و برداشت‌های رسانه‌ای هر دو گروه به وضوح نشان می‌داد که یکدنگی تا جایی که می‌تواند

از این رو مشخصا اگر قرار است رفع تحریمی باشد همان یگانه راه حل مفروض تیم ایرانی یعنی بازگشت بی‌قید و شرط آمریکا به تعهدات اولیه در برجام مدنظر است و خروج از چارچوب توافق هسته‌ای آن گونه که طرف خارجی بعضا مطالبه می‌کند پذیرفتنی و شدنی نیست.

۹ از سیاستگذاری تا قانون گذاری

در مورد اجرای شروط ۹ گانه رهبری و توضیحاتی که هفته گذشته بیان کردند، یک نکته مهم دیگر هم وجود دارد که پس از بازخوانی آن با وضوح بیشتری قابل مشاهده است. اینکه به نظر می‌رسد طرح مجلس با عنوان «اقدام راهبری برای لغو تحریم‌ها» به نوعی نسخه به‌روز شده و جزئی شده همان نکات مدنظر رهبری در پیام ۲۹ مهرماه ۹۴ است که حالا به صورت قانون درآمده است. به عبارتی باید گفت طرح مجلس که به تأیید شورای عالی امنیت ملی هم رسیده است، پشتیبان قانونی یا نسخه تقنینی سیاست‌هایی است که رهبر انقلاب آنها را ذکر کرده‌اند. هر دوی این اسناد، تأیید کننده یکدیگر هستند و تأکید می‌کنند که فرصتی قابل توجه و ۳۰ روزه به بایدن داده شود تا اگر حسن نیتی دارد به خرج داده و به توافق هسته‌ای بازگردد. این هماهنگی البته دو حسن مشخص هم دارد؛ اول اینکه دست دولت را برای مواجهه با طرف غربی پرمی کند و این امکان را ایجاد می‌کند فعالانه و از جایگاه عزت وارد مذاکره شود و دوم اینکه با توجه به فرصتی که به بایدن داده شده و به اصطلاح ابزاری برای سنجش عملکرد و حسن نیت اوست می‌تواند با نتیجه‌گیری دقیق، در داخل همکاری ایجاد کرده و کل کشور را نسبت به طرف خارجی یک‌نظر و متحد کند.

رهبری صورت گرفته و ثانیاً سستی همان ۵ گام در مرحله اجرا که نشان می‌داد گام‌هایی نه‌چندان جدی و قاطع هستند. بند سوم تا پنجم؛ اقداماتی بود که رهبری اجرای آن‌را منوط به اعلام خاتمه پرونده PMD کرده بودند. یعنی آغاز نسواری کارخانه اراک و معامله اورانیوم غنی شده در برابر کیک زرد پس از اعلام خاتمه PMD ارسوسی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی انجام شد.

ششم؛ تهیه طرح توسعه میانه مدت صنعت انرژی اتمی که ظاهراً انجام شده است. البته از اجرای آن سندی در دسترس نیست.

هفتم؛ ساماندهی تحقیق و توسعه که این مورد به خاطر نقض عهد آمریکایی‌ها مدتی زودتر آغاز شد و اکنون باید با سرعت و شتاب بیشتری پیگیری شود. مساله تحقیق و توسعه شاید محوری‌ترین موضوع برجام باشد و برای طرف خارجی حیاتی، چنان که ترور دانشمند برجسته کشور یعنی دکتر محسن فخری زاده هم گویای همین نکته است. هشتم؛ مرجع بودن متن، نه تفسیر به رای؛ که در این مورد هم به دلیل اشتباهات و کوتاهی‌هایی که صورت گرفت ضرات قابل توجهی متحمل شدیم. نهم؛ یعنی مورد آخر هم تشکیل هیات‌رصد کننده انجام تعهدات طرف مقابل بود که با وجود اینکه اقداماتی در این خصوص انجام شده اما به دلیل نقض عهد گسترده آمریکا و اروپا و عدم اراده دستگاه دیپلماسی برای واکنش جدی عملی‌ای نثر ماند.

نکته دوم در مورد شروط رهبری اما این است که هر اقدامی قرار است صورت بگیرد باید در چارچوب همان توافق قبلی یعنی برجام باشد، چرا که رهبری تأکید می‌کنند که قرار بوده این رفع تحریم در سال ۹۵ صورت بگیرد و حالا ۴ سال نسبت به آن تأخیر شده است.

نسبت به طرف غربی خوش بین نیست و از همین منظر هم هست که با وجود تأکید بر پی گرفتن مسیر رفع تحریم باید خنثی سازی تحریم هم به عنوان برنامه اصلی کشور در دستور کار باشد و دوم اینکه برداشتن تحریم باید با روش عاقلانه، عزتمندانه و مبتنی بر چارچوب‌های اسلامی و ایرانی باشد. دقت در این شروع شاید این سوال را برای افکار عمومی ایجاد کند که چارچوب‌های مقام معظم رهبری چیست و ابعاد آن چگونه قابل تشخیص است آن طور که عزتمندانه و عاقلانه رفع تحریم صورت گیرد؟

۹ مانفیست ۹ ماده‌ای؛ چارچوب حل مساله

شاید مهم‌ترین مانفیستی که از جانب رهبری در این حوزه وجود دارد شروط ۹ گانه‌ای است که ۲۹ مهرماه ۱۳۹۴ در مورد برجام طرح و آنها را به عنوان چارچوب عمل برای دولت تعیین کردند. مرور آن چارچوب و شروط آن نشان می‌دهد که با چه دقت نظری رهبری نسبت به رفع تحریم در پرونده هسته‌ای ورود کردند و حالا هم اگر قرار است انقافی رخ دهد با چه ضوابطی باید صورت بگیرد. بازخوانی ۹ مورد یاد شده خالی از لطف نیست.

اول؛ گرفتن تضمین‌های قوی و کافی برای لغو تحریم؛ مساله‌ای که بی‌توجهی به آن باعث شد چندی پس از اجرای توافق، رفع تحریم به عنوان پاشنه آشیل توافق هسته‌ای شناخته شود و با پراچامانند آنها در میدان واقعیت ضررهای بزرگی به کشور وارد آید.

دوم؛ نقض برجام و توقف فعالیت‌های آن در صورت وضع هرگونه تحریم؛ در این مورد هم با وجود پنج مرحله کاهش تعهدی که ایران انجام داد اولاً ماجرای تأخیر و صبر به اصطلاح راهبردی یک‌ساله دولت را داریم که شنیده‌ها گویای این است که برخلاف نظر

عضو کمیسیون امنیت ملی مجلس در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

دولت به جای تحریم‌ها قانون مجلس را دور نزنند

و هم تحریم را دور نزنند، از این رو اینکه بگوییم منتظر باشیم دولت ترامپ برود و بایدن بیاید، هیچ اتفاقی نمی‌افتد، چرا که یک مدت صرفاً وقت ما را می‌گیرند، کم‌اینکه هفت سال وقت ما را در برجام گرفتند و در نهایت هیچ نتیجه‌ای نداشت، لذا باید مراقب باشیم که دوباره این مشکل متوجه کشور نشود.

با توجه به صحبت رهبری مبنی بر رفع تحریم‌ها، اگر دولت بخواهد اقدامی انجام دهد، برخی معتقدند شروط ۹ گانه رهبری و به ویژه مصوبه مجلس می‌تواند دست دولت و مذاکره کنندگان را بر کند، در این مورد نظر شما چیست؟

آنچه مصوب مجلس بود رعایت شروط ۹ گانه رهبری است که در آن زمان اجرا نشد و مجلس این نکات رهبری را قانونمند کرد، هر چند این اقدام نیز در جهت روان سازی کار دولت بود. در واقع مجلس سعی داشت به دولت کمک شود و از این رو قانون اخیر مجلس می‌تواند کمک بزرگی به دولت باشد اما متأسفانه دولتی‌ها نسبت به آن غرض دارند و به گونه دیگری تفسیر کرده و سعی دارند، چالش ایجاد کنند که در این شرایط درست نیست. تمام جریانات کشور برای جلوگیری، دور زدن و خنثی کردن تحریم باید حرف یکسانی داشته باشند، از این رو باید مصوبه مجلس اجرا شود. متأسفانه برخی در دولت به جای اینکه تحریم را دور نزنند قانون مجلس را دور می‌زنند که این کار درستی نیست.

آیا اجرای راهکار توأمان رفع تحریم و خنثی سازی آن، می‌تواند به دوقطبی‌های کاذبی که پیرامون بحث تحریم درست شده است، پایان دهد؟

باید حتماً به این سمت برویم، لذا اگر بخواهیم در مقابل زیاده‌خواهی‌های آمریکا حرفی برای گفتن داشته باشیم باید یک واحد باشیم. آمریکایی‌ها در دولتی‌ها نسبت به جمهوری اسلامی ایران، زیاده‌خواهی دارند. از این رو چه بخواهیم خنثی سازی کنیم و چه بخواهیم در مقابل تحریم باشیم باید واحد باشیم و بر اساس قانون عمل کنیم.

سفیر اسبق ایران در نروژ در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

پیام‌هایی بین ایران و آمریکا رد و بدل و از سوی هر ۲ طرف اعلام آمادگی شده است

شود، یعنی آمریکا به برجام برگردد.

اگر بازگشت به برجام زود انجام شود اثر لابی صهیونیست‌ها و اعراب از بین می‌رود

البته هیچ کس نیز تاکنون شرطی بیان نکرده و تیم جدید آمریکا هم شرطی نگذاشته است. هر چند گفته‌اند کار مشکلی است؛ البته من هم معتقدم با توجه به لابی صهیونیست‌ها و عرب‌ها در واشنگتن این کار ساده نخواهد بود. اگر بازگشت به برجام زود انجام شود لابی‌های آنها کم‌اثرتر خواهد بود و فرصت به آنها داده نمی‌شود که لابی کنند؛ تصور من این است که مقدماتی نیز برای این کار (بازگشت به برجام) فراهم شده است و به‌طور غیررسمی صحبت‌هایی با واسطه یا بدون واسطه انجام و افرادی که در مذاکرات قبلی برجام بودند، با هم ارتباط داشته‌اند.

پیام‌هایی بین ایران و آمریکا رد و بدل و از سوی هر ۲ طرف به صورت نسبی اعلام آمادگی شده است

برخی مذاکره کنندگان دولت اوپاما در تیم بایدن هستند و هنوز هم در وزارت امور خارجه ما همان تیم مذاکره کننده مستقر هستند لذا آنها دو سال با یکدیگر کار می‌کردند و طبیعتاً پیام‌هایی رد و بدل شده که آمادگی هر دو طرف به صورت نسبی اعلام شده است؛ بنابراین اگر این تحلیل درست باشد باید هر چه زودتر این کار را انجام داد.

دقیقاً پیرامون همین صحبت شما، می‌توان برداشت کرد که اگر بخواهیم به برجام بازگردیم شرایط مثل قبل است و قرار نیست چیزی اضافه یا کم شود و انگیزه ایران از این برگشت گرفتن بهانه از طرف مقابل و در عین حال رفع تحریم‌ها در چارچوب عزتمندی است؟

بله همین‌طور است؛ هیچ شرطی نه ما و نه آنها قرار نمی‌دهیم و اگر قرار است صحبت‌های دیگری شود باید خارج از برجام باشد.

به‌طور مثال اگر می‌خواهند درباره یمن، سوریه، عراق و... صحبت کنند، دست ایران باز است؛ مثلاً ایران در رابطه با یمن می‌خواهد چه بگوید؟ اینکه هر روز عربستان مردم یمن را بمباران نکند. ایران با اروپایی‌ها صحبت کرده و ممکن است با آمریکا هم صحبت کند و مشکلی نیست. در واقع ما چیزی کم نداریم و همیشه دست ما پر است. البته در برجام نباید هیچ شرطی باشد چرا که اگر ما شرطی بگذاریم آنها هم شرط می‌گذارند و شرط‌های موشکی و منطقه‌ای را بیان می‌کنند. در حالی که خلافت‌کاری به نام ترامپ یک توافق بین‌المللی را برهم زده و ماضر کرده‌ام، اکنون این موضوع سریعاً باید به جای اول خود بازگردد.

عبدالرضا فرجی‌راد، سفیر اسبق کشورمان در نروژ در گفت‌وگو با «فرهیختگان» به بررسی راهکار مقام معظم رهبری مبنی بر رفع تحریم‌ها در عین خنثی کردن آنها از سوی مسئولان پرداخت و نکاتی را در این زمینه مطرح کرد که در ادامه می‌خوانید.

با توجه به صحبت‌های اخیر رهبری درباره تحریم‌ها که راهکار سومی را مبنی بر رفع آن در عین تلاش برای خنثی سازی تحریم مطرح کردند، ارزیابی شما از این موضوع چیست؟

رهبری به شکل واضح و روشن بیان کردند که اگر یک ساعت هم نتوانستید این تحریم‌ها را بردارید، لذا با توجه به این صحبت شرطی نباید برای آن قائل شویم؛ ضمن اینکه ایشان بی‌اعتمادی خود را نیز نسبت به آمریکا نشان دادند. از سوی دیگر اوپاما نیز این اشتباه را مرتکب شد که وقتی برجام را امضا کرد، تحریم‌ها را کامل برداشت و اروپا نیز در زمان دولت ترامپ، هیچ کمکی به ایران نکرد، در حالی که کشور نیاز به برطرف شدن تحریم‌ها دارد. آنچه مجلس مصوب کرده است، در واقع در رابطه با تقویت همین امر است و آمریکا باید زودتر اقدام کند، البته درست است که مصوبه مجلس یک مصوبه ۱۲ روزه است و من قبول دارم این بازه، زمان کوتاه و کمی است ولی با توجه به اینکه مجوز رفع تحریم داده شده، قابل تأمل است. در سخنان رهبری هم مطرح شد که باید با اتحاد داخلی این کار صورت گیرد، یعنی اگر اختلاف نظری در جناح‌های مختلف اعم از دولت و مجلس وجود دارد، باید با هم آن را حل و فصل کنند.

مشکل تحریم و اقتصاد کشور باید با عزت حل شود

مهم‌ترین مساله در حال حاضر مشکل اقتصادی کشور است و این مشکل باید با عزت حل شود، لذا من تصور می‌کنم مصوبه مجلس هم مانعی نیست و اگر فرضاً مذاکرات نیز شروع شود و بیش از ۱۲ روز هم باشد، مجلس می‌تواند یک روزه تکمله‌ای به آن مصوبه بزند و یکی دو ماه زمان دهد. از این رو مصوبه مجلس نمی‌تواند مانعی برای این مساله ایجاد کند. بنابراین به اعتقاد من شرط و شرطی نباید گذاشت؛ چرا که هر چه شرط و شروط بیشتر باشد کار ما سخت‌تر و معیشت مردم و اقتصاد کشور ضعیف‌تر می‌شود. ما اگر بخواهیم براساس اقتصاد تحریمی، بودجه کشور را تنظیم کنیم قطعاً مشکلات زیاد است و مردم هم شدیداً تحت فشار هستند و این نکته را مسئولان ارشد کشور نیز به خوبی می‌دانند.

موضع کشورهای دیگر نسبت به بازگشت به تعهدات برجامی چگونه است؟

احساس می‌کنم دنیا آمادگی این کار را دارد، اخیراً نیز گروسی به دولت بایدن تأکید کرد این کار را انجام دهد و در خبرها نیز آمده که انگلیس و فرانسه نیز مطرح کردند که تمام تلاش خود را می‌کنیم تا برجام زنده شود. از سوی دیگر وقتی رهبری تأکید کردند تحریم‌ها باید برداشته